

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: Udrag fra Et liv genoplevet i erindringen, Bind I 1812-42

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "Et liv genoplevet i erindringen", i Heiberg, Johanne Luise: *Et liv genoplevet i erindringen*, udg. af Niels Birger Wamberg , Gyldendal, 1973-74., s. 92. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibfr01-shoot-idm139849789400144/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Et liv genoplevet i erindringen

taget tilsidst mit lys, sagt ham godnat og gået til mit værelse i slottet. Og alt dette uden mindste forundring, thi det syntes mig at være ganske i sin orden. Ved denne idelige leven med kongen i drømme forekom han mig også vågen så bekendt, at da jeg, nogle år efter at jeg var blevet voksen, i virkeligheden talte med ham, var det mig kun som en fortsættelse af vore tidligere samtaler, og som om jeg stod lige overfor en fortrolig, gammel ven. Derte gjorde mig så frimodig og dristig i hans nærhed, at jeg havde ordet til min rådighed, og vi skiltes hjerteligt fra hinanden.

Også min fremstilling af Agnere behagede publikum, uagtet mine kunstfæller havde meget at indvende imod den. En kendsgerning er det imidlertid, at af de mange senere fremstillinger i rollen har ingen formået at opfatte den romantisk lyriske Agnere således, at hun som i sin tid blev hovedrollen i stykket, der vakte altes interesse, og dette er dog altid noget. Jeg udførte denne rolle i 27 år, indtil jeg i 1855 overtog Elisabeths i samme stykke. Straks efter stykkets første opførelse bragte Heiberg mig et eksemplar af samme, i hvilket han foran havde skrevet:

»Forleden sendte jeg dig duefjer*,
Idag jeg selv min Elverhøj dig bringer;
Til hine trænger ingen digter mer,
Når du vil hæve ham på dine duevinger.«

Man tror måske, at jeg følte mig meget smigret ved denne gave fra digterens hånd, – men jeg modtog alt sligt uden at tænke syndeligt over, hvad betydning der lå deri.

KAMPE FOR FRIHEDEN

Herman gjorde mine forældre begribeligt, at de måtte flytte hen til et sted, hvor jeg kunne indstudere de mange roller, jeg nu ideelt havde at læse på. De flyttede da fra Pilestræde til Vingårdsstræde, hvor et lille kammer blev mig indrømmet til eget brug. Herman besørgede de få møbler, den lille stue kunne rumme, og

* En vifte af duefjer, han nogle dage forud havde foræret mig.

hans elskværdige søster, som han havde gjort mig bekendt med, var så god at forsyne stuen med en broderet kakkellovnskærm og en klaverstol, gaver fra hin tid, jeg bestandigt har bevaret og endnu den dag i dag er i besiddelse af. Dette gode, at have mit eget værelse, var mig på én gang kært og ukært; thi jeg ønskede ikke at være ene med Herman, og dette var nu uundgåeligt. I det lille rum sad jeg ofte og fældede bitre tårer, på samme tid som jeg indstuderede den ene lystige rolle efter den anden. Kom nu Herman, forøgedes min fortvivlelse snart over hans venlighed, snart over hans bebrejdelser for mangel på godhed for ham. De lyse øjeblikke i min tilværelse var, når jeg sad i den Heibergske kreds hos hans moder eller var indbudet i Wexschalls muntre og livlige hus, hvor alle interesser drejede sig om teatret, hvor alle samtaler gik ud på den kunst, der holdt min forkuede sjæl oppe, så jeg ikke gik tilgrunde i mine for min alder unaturlige forhold. Alle i denne kreds viste mig en opmærksomhed, som jeg endnu tænker på med taknemmelighed; og sjældent var der nogen fest i dette hus, hvori jeg ikke deltog. Desuagtet plagedes jeg ofte af tvivl, om jeg også var ret velkommen, og om man ikke tælte mig af medlidenhed. Således erindrer jeg en mig uforglemmelig juleaften. Min ældre kunstsøster havde indbudt mig til julefest; jeg var henrykt derved, thi jeg kendte kun et juletræ af andres fortælling. I vort triste hjem havde aldrig julestjernen glimret i toppen af noget træ. Da jeg var indbudt uden min søster, havde jeg ikke haft mod til at underrette min moder derom, men opsat at omtale denne sag til det sidste øjeblik. Jeg stod nu om eftermiddagen i begreb med at bede om tilladelse til at gå, da min gifte søster i samme øjeblik trådte ind ad døren med sin lille pige og sagde: »Jeg vil blive hos jer i aften.« Nu vidste jeg, at en bøn om at gå ud, når hun en enkelt gang kom i besøg, ville blive afslået. Og jeg tav. Dog, imidlertid jeg sad og talte med min søster, tænkte jeg på julefesten i det Wexschallske hus, hvortil jeg havde glædet mig så meget, og det var mig ikke længer muligt at tilbageholde mine barnlige tårer. »Hvad græder du for?« udbrød hun forundret. Da vi i dette øjeblik var ene i stuen, betroede jeg hende den glæde, som jeg var på det nærmeste ved at gå glip af. »Din nær!« svarede hun, »hvorfor sagde du ikke dette straks? Jeg skal nu bede moder om at lade dig gå derhen.« Hun gik derpå ud i køkkenet til min moder, der

med et noget fortrædeligt ansigt kom ind og sagde: »Ja, så gå da!« Min godmodige søster hjalp mig nu i min stads, og sjæleglad begav jeg mig til det Wexschallske hus, der lå i nærheden af vort. Men aldrig så snart var jeg ene på gaden, før de sædvanlige sygelige skræpser opstod hos mig. Jeg forestillede mig nu, at madam Wexschall af medlidenhed havde indbudt mig, at hun og det øvrige selskab måske gerne så, at jeg blev borte osv. Under disse refleksioner nåede jeg til hendes port i Laxegade. Jeg så op ad huset. Alle værelser var oplyste, og mit hjerte begyndte at banke af frygt og glæde. Jeg gik op ad trapperne og stod nu udenfor hendes dør; jeg hørte lystigheden indenfor, kendte mange af stemmerne, men havde ikke mod til at trække i klokkestrengen – jeg ligesom gøs ved tanken om den alarm, klokken ville gøre. Den undseelse, der således overfaldt mig i forening med min frygt for ikke at være velkommen, gjorde, at det tilsidst var mig umuligt at trække i denne streng, hvis lyd ville have åbnet mig døren til al denne herlighed. Og jeg stod – og stod – indtil jeg endelig besluttede at vende om og gå hjem igen. Og virkelig gik jeg atter hjem, hvor min indtrædelse i stuen ikke vakte liden forandring. Jeg sagde nu, at jeg havde betænkt mig og ville hellere blive hjemme hos dem. »Du er dog en underlig en,« svarede min søster, »hvad skulle det nu til?« Imidlertid var mine tanker hele aftenen hos Wexschalls. Næste dag bebrejdede madam Wexschall mig min udeblivelse. »Vi ventede på dig til det yderste, og flere, som havde glædet sig til at se dig, var ganske vrangne over din udeblivelse.« – »Ja,« tænkte jeg i mit stille sind, »hvem der havde været ganske sikker herpå!« [Denne naturlige beskedenhed hos mig gav mit væsen en ydmyghed, der forskaffede mig mange venner og veninder. Man fandt det smukt, at jeg kunne bevare denne egenskab til trods for alt, hvad der blev gjort, dels fra publikums side, dels fra mine venners, for at tilintetgøre den.]

Jeg var nu 16 år og behøver vel ikke at fortælle, at en ung pige i min stilling havde mange tilbedere, så vel imellem dem, der kendte mig personligt, som imellem dem, af hvem jeg kun var kendt fra scenen – især blandt disse sidste, for hvem mit tilbageholdne væsen var ukendt, og af hvilke jeg blev efterstræbt på en mer eller mindre heftig måde. Men hverken hine eller disse kom nogen vej, hvor stor en umage de end gjorde sig. De ubekendte